

Міністерство освіти і науки України

Тернопільський національний економічний університет

Юридичний факультет

*Кафедра документознавства,
інформаційної діяльності та
українознавства*

Особливості документного забезпечення реєстрації
підприємницької діяльності
Курсова робота з дисципліни
“Документаційне забезпечення управління”

студентки групи ДІД-32
Слободян Христина Юріївна
Науковий керівник:
кандидат філологічних наук
Коноплицька Олена Ігорівна

Роботу допущено до захисту

«   » _____ 20__ р.

Тернопіль 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2-3
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ І ПІДСТАВИ ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	4-14
1.1 Поняття, правоздатність, дієздатність та правовий статус юридичної особи як суб'єкта підприємницької діяльності.....	4-9
1.2 Характеристика правового статусу громадянина-підприємця.....	10-14
РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ...15-23	
2.1 Державна реєстрація юридичних осіб.....	15-19
2.2 Державна реєстрація фізичної особи, яка має намір стати підприємцем.....	20-23
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ.....	24-26
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28-30

ВСТУП

Актуальність обраної теми полягає у тому, що у процесі формування в Україні ринкової економіки викликає необхідність постійного вдосконалення та пошуку нових правових засобів державного регулювання підприємницької діяльності. Інститут державної реєстрації і виступає одним із таких засобів.

Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців - це засвідчення фактів створення або припинення юридичної особи, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичної особи, а також вчинення інших реєстраційних дій шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру.

Предметом даної теми виступає поняття та правовий статус юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, а також поняття державної реєстрації.

Об'єктом даної теми є саме порядок державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Метою даної курсової роботи є визначення та охарактеризування порядку державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, а також контроль за законністю набуття, зміни чи припинення підприємницької правосуб'єктності.

Для розкриття мети будуть виконані наступні **завдання**:

- розкрити поняття юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців;
- визначити порядок державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців;
- охарактеризувати шляхи вдосконалення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Нормативно-правова основа написання курсової роботи: Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», а також підручники по даній темі.

Курсова робота відповідає меті та завданням та складається зі вступу, 3 розділів, чотирьох підрозділів, висновків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1 ПОНЯТТЯ І ПІДСТАВИ ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Поняття, правоздатність, дієздатність та правовий статус юридичної особи як суб'єкта підприємницької діяльності

Впровадження підприємницької діяльності можливе шляхом створення юридичної особи або реєстрації як індивідуального підприємця. Для більш повного та конкретного розкриття положень для реєстрації підприємницької діяльності необхідно визначити поняття, правоздатність, дієздатність та правовий статус юридичної особи як суб'єкта підприємницької діяльності.

У ст. 80 Цивільного кодексу України (надалі – ЦК України) зафіксовано поняття юридичної особи. Отже, юридична особа – це організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. [1] Також у даній статті розкривається те, що юридична особа наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді.

Для того, щоб стати суб'єктом підприємницької діяльності необхідно мати певні ознаки. Зокрема, до них відносять здатність формувати власну волю (приймати власні рішення) та здатність виражати свою волю шляхом волевиявлення у певних формах, які прийнятні в певному просторі і часі для сприйняття більшістю вже існуючих суб'єктів права. Дані ознаки з'являються у юридичної особи у момент прийняття її засновниками рішення про створення юридичної особи. Це вважається перший юридичний факт, внаслідок якого починається процес утворення юридичної особи.

Юридичній особі необхідно мати відокремлене майно, оскільки воно являється тим чинником, згідно якого юридичній особі надається можливість бути учасником майнових правовідносин. Під учасником майнових правовідносин слід розуміти приєднатися до участі у процесі цивільного правонаступництва, а також надавати своє майно в замін на чуже для здійснення правочинів. Отже, якщо у юридичної особи немає у власності належного майна, то виключається можливість визнати таку юридичну особу

суб'єктом цивільних правовідносин та провести держану реєстрацію, в процесі якої буде створена юридична особа. [4, с. 25] Якщо у юридичної особи є відокремлене майно, то з цього виходить майнова відповідальність по зобов'язаннях та відповідно сплата податків та зборів.

Відповідно до ст. 90 ЦК України юридична особа повинна мати своє найменування. Воно присвоюється юридичній особі у момент її створення. Найменування слугує для того, щоб відрізнити від інших юридичних осіб, наприклад, за різною організаційно-правовою формою. У назві юридичної особи повинно міститися організаційно-правова форма. Також юридична особа може мати скорочену назву.

Юридична особа має правоздатність та дієздатність. Правоздатність передбачає, що юридична особа здатна мати такі самі цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, які за своєю природою можуть належати лише людині.

Юридична особа наділяється спеціальною господарською правоздатністю, яка проявляється у правах та обов'язках, які відповідають меті і предмету її діяльності, що зазначені у його статутних документах. [1] Згідно ст. 92 ЦК України дієздатність юридичної особи складається з правочиноздатності (здатність бути стороною правочину, а також самостійне здійснення правочинів).

Господарська правоздатність визначає майновий та немайновий характер прав та обов'язків юридичної особи. Перший – виникають з правочинів, передбачених законом; з правочинів, які не передбачені законом, але йому не суперечать; придбання або збереження майна за рахунок іншої особи без достатніх підстав. Другий – право на найменування, на ділову репутацію та ін.

Отже, статус суб'єкта цивільних правовідносин передбачає наявність двох основних ознак - правоздатність і дієздатність. [5, с. 56] Вважаю за потрібне зазначити, що у юридичної особи правоздатність та дієздатність

виникають одночасно, а фізичні особи натомість цивільна правоздатність виникає з моменту народження, а дієздатність – з досягненням повноліття.

Отже, до характерних ознак юридичної особи відносять:

- 1) наявність організаційної єдності – умова, згідно якої надається можливість волі засновників перетворити на волю юридичної особи. Це проявляється у внутрішній структурі та підпорядкуванні органів;
- 2) наявність відокремленого майна. Дане майно формується з майна засновників у момент створення юридичної особи. Значення відокремленого майна полягає у тому, що юридична особа стає суб'єктом права, що дозволяє реалізовувати себе у господарській діяльності та відповідальність засновників тільки майном, яке знаходиться на балансі юридичної особи;
- 3) приймати участь у господарській діяльності від свого імені. Від свого імені юридична особа набуває майнових та особистих немайнових прав і несе обов'язки, вступаючи в різні цивільно-правові та господарсько-правові відносини з іншими юридичними та фізичними особами;
- 4) самостійна відповідальність. Юридична особа відповідає за своїми зобов'язаннями майном, що належить їй на праві власності (закріплене за нею), якщо інше не встановлено законодавством. Засновники юридичної особи не відповідають за зобов'язання юридичної особи та юридична особа не відповідає за зобов'язаннями її засновників;
- 5) здатність бути позивачем або відповідачем у суді. Здійснення господарських операцій юридичним особами та участь у майнових та особистих немайнових відносинах, покладення відповідальності за порушення зобов'язань, завдання майнової шкоди іншим особам спричинує захист порушених прав та законних інтересів і потребує звернення до суду за захистом цих прав та інтересів. [16, с. 78]

Також у літературі зафіксовано, що у юридичної особи є індивідуальні ознаки, до яких відносять, як вже зазначалось, найменування, оскільки назва юридичної особи повинна бути унікальною; поточний та інші рахунки; статутні документи. Але не всі перелічені ознаки підтримують науковці.

Відносно рахунку в банках зазначають, що організація створена та існує як юридична особа і вона повинна звернутися до банку із заявою про відкриття рахунку для зберігання коштів юридичної особи і тому ця ознака не є істотною.

ГК України у ст. 3 передбачає можливість провадження в Україні господарської комерційної діяльності (підприємництва) (гл. 4) і господарської некомерційної діяльності (гл. 5). Відповідно до цього поділу ГК України, характеризуючи суб'єктів господарювання, виділяє загальні положення щодо організаційно-правових форм юридичних осіб-підприємців (ст. 45) та юридичних осіб - суб'єктів некомерційної господарської діяльності (ст. 53). [2]

У ст. 45 ГК України значено, що підприємництво в Україні здійснюється в будь-яких організаційних формах, передбачених законом, на вибір підприємця. Отже, засновник має право обрати на свій вибір організаційно-правову форму для створеної у майбутньому юридичної особи, але, звичайно, з тих, які зафіксовані законодавством України.

Ст. 53 ГК України містить положення щодо некомерційної господарської діяльності. Зокрема, у даній статті зазначається, що така діяльність може здійснюватися суб'єктами господарювання в організаційних формах, які визначаються власником або відповідним органом управління чи органом місцевого самоврядування з урахуванням вимог, передбачених цим Кодексом та іншими законами. [25, с. 62] Особливості їх статусу розглядаються у ст. 131 ГК України та в інших законах. Подібний поділ юридичних осіб залежно від характеру та цілей їх діяльності є і у ЦК України. [2]

Ст. 132 ГК України та ст. 95 ЦК України розкриває правовий статус відокремлених підрозділів юридичних осіб (філій, представництв, інших відокремлених підрозділів господарських організацій (структурних одиниць), утворених ними для здійснення господарської діяльності. У ст. 95 ЦК України зафіксовано, що філія – це відокремлений підрозділ юридичної

особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій; представництвом, у свою чергу, є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи. А ст. 132 ГК України зазначає, що відокремлені підрозділи (структурні одиниці) господарських організацій здійснюють свою діяльність від імені цих господарських організацій без статусу юридичної особи. І ці підрозділи мають частину майна господарських організацій та мають право оперативного використання чи інше речове право, передбачене законом, а також можуть мати рахунок у банках. [6, с. 20]

Структурні підрозділи здійснюють свою господарську діяльність на підставі положення, а керівник даного підрозділу – на підставі довіреності, яка видана юридичною особою. Дане положення зазначається у ч. 3 ст. 132 ГК та ч. 3 ст. 95 ЦК України.

Однак, необхідно підкреслити, що філії, представництва та інші структурні підрозділи юридичних осіб не є суб'єктами господарської діяльності. Згідно ст. 42 та 52 ГК України жодна з ознак, які належать юридичній особі, не має відношення до структурного підрозділу юридичної особи. Діяльність філій, представництв та інших структурних підрозділів юридичних осіб не є самостійною, оскільки здійснюється від імені юридичної особи.

Характерна ознака, яка належить юридичній особі – діяльність на власний ризик, не належить філії, представництву чи структурному підрозділу юридичних осіб, оскільки усі ризики як майнового, так і немайнового характеру покладаються на юридичну особу, що надає підрозділу майно. [26, с. 90]

Одержання прибутку також не має відношення до філії, представництву чи структурному підрозділу юридичних осіб, оскільки це все є притаманним не відокремленому підрозділу, а юридичній особі. Тому саме діяльність зазначених суб'єктів у юридичному значенні можна визначити як

найманого робітника, яка виконує доручення і не можна розглядати як суб'єкт господарювання (підприємництва). [16, с. 57]

Отже, юридична особа характеризується низькою ознак, до головних відносять набуття правоздатності та дієздатності з моменту її державної реєстрації та внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру.

1.2 Характеристика правового статусу громадянина-підприємця

У ч. 1 ст. 50 Цивільного кодексу України зазначено, що право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. [1]

Ч. 1 ст. 128 ГК України визначає, що громадянин визнається суб'єктом господарювання у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи відповідно до ст. 58 цього Кодексу. [2]

Займатися підприємницькою діяльністю на території України мають право громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства. Іноземці і особи без громадянства при здійсненні господарської діяльності в Україні користуються такими ж правами і мають такі ж обов'язки, як і громадяни України.

Вважаю за необхідне зазначити, що громадянин має право на здійснення підприємницької діяльності:

- безпосередньо як підприємець або через приватне підприємство, що ним створюється;
- із залученням або без залучення найманої праці;
- самотійно або спільно з іншими особами.

Отже, правовий статус громадянина-підприємця характеризується тим, що:

1. Громадянином-підприємцем є фізична особа.
2. Статус громадянина-підприємця має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.
3. Громадянин-підприємець діє самотійно і не потребує для здійснення діяльності додаткових організаційно-правових форм.
4. Громадянин-підприємець здійснює діяльність в межах універсальної правоздатності
5. Фізична особа-підприємець має право на здійснення господарської діяльності на засадах свободи підприємництва.

6. Для здійснення підприємницької діяльності підприємець не виокремлює майно, яке використовується ним, із загальної маси належного цьому громадянину майна.

7. Громадянин-підприємець має можливість не відкривати банківський рахунок, працювати виключно за готівкові кошти і використовувати готівкову виручку на свій розсуд.

8. Фізична особа набуває статусу суб'єкта підприємницької діяльності за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом. Громадянин-підприємець має можливість обрати спосіб оподаткування доходів за спрощеною системою. [9, с. 89]

Відповідно до першої ознаки, необхідно зазначити, що згідно зі ст. 24 ЦК України фізичною особою вважається людина як учасник цивільних відносин. Якщо фізична особа бажає стати суб'єктом підприємницької діяльності, то їй необхідно пройти відповідні реєстраційні процедури.

Після цього фізична особа набуває статусу суб'єкта підприємницької діяльності. Громадянин не має права змінити статус фізичної особи. Він втрачається у разі смерті і не пов'язаний з обсягом його правоздатності та дієздатності та іншими чинниками.

Статус фізичної особи-підприємця може бути позбавлений добровільно чи примусово, а статус фізичної особи від цього не зміниться. [27, с. 67] Фізична особа-підприємець не може набути статусу юридичної особи. Цей висновок виходить з ст. 80 ЦК України. [1] Він може стати засновником організації, її акціонером, укласти з нею господарський договір тощо.

Друга ознака передбачає набуття права на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, за умови її повної цивільної дієздатності. Це зазначено ст. 50 ЦК України. Відповідно до ст. 34 ЦК України повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла 18 років (повноліття). [16, с. 50] Також особа набуває повної цивільної дієздатності у разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття.

Повна цивільна дієздатність надається особі, якій виповнилося 16 років і яка працює за трудовим договором, а також неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини. [28, с. 45] У даних випадках надання повної цивільної дієздатності провадиться за рішенням органу опіки та піклування за заявою заінтересованої особи за письмовою згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника, а у разі відсутності такої згоди повна цивільна дієздатність може бути надана за рішенням суду.

Також повна цивільна дієздатність надається фізичній особі, яка досягла 16 років і бажає займатися підприємницькою діяльністю. За наявності письмової згоди на це батьків (усиновлювачів), піклувальника або органу опіки та піклування така особа може бути зареєстрована як підприємець. У цьому разі фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації її як підприємця.

Отже, фізична особа може набути статусу суб'єкта підприємницької діяльності з 16 років або раніше - з моменту реєстрації шлюбу або у разі запису її як батька або матері дитини. Але досягнення певного віку не є свідченням наявності в особи повної цивільної дієздатності. [7, с. 70]

Згідно третьої ознаки необхідно додати, що угоди все ж будуть укладатися від імені громадянина-підприємця. Також на його імя будуть видаватися ліцензії та інші дозволи.

Отже, фізична особа-підприємець є повноцінним та самостійним суб'єктом підприємницької діяльності. Це передбачається п. 2 ч. 2 ст. 55 ГК України. Отже, фізична особа-підприємець здійснює свою господарську діяльність через створення приватного підприємства, що ним створюється. Це зазначено у абз. 2 ч. 3 ст. 128 ГК України. Це потрібно розуміти як здійснення громадянином підприємницької діяльності у вузькому значенні, адже у разі створення приватного підприємства саме останнє, а не його засновник, буде її здійснювати. [8, с. 67]

Відповідно до четвертої ознаки право займатися підприємницькою діяльністю розуміється як право особи займатися будь-яким видом

підприємницької діяльності, здійснення якого не суперечить законодавству. Для фізичної особи-підприємця не передбачено наявність установчих документів, так як для юридичної особи це положення являється обов'язковим, а також юридична особа діє в межах спеціальної правосдатності та обмежена видами діяльності, встановленими в установчих документах.

Згідно п'ятої ознаки громадянин-підприємець здійснює свою діяльність самостійно будь-яку діяльність відповідно до потреб ринку, на власний розсуд приймаючи відповідні рішення, що не суперечать закону. Це зазначено у ч.5 ст. 128 ГК України, а згідно ст. 44 ГК України громадянин-підприємець уособлює і власника відповідного бізнесу, і орган управління ним.

Шоста ознака передбачає що, громадянин-підприємець відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернено стягнення. Це зафіксовано у ч. 2 ст. 128 ГК України та ч. 1 ст. 52 ЦК України. [2]

Вважаю за потрібне зазначити, що фізична особа-підприємець, яка перебуває у шлюбі, відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у праві спільної сумісної власності подружжя, яка належатиме їй при поділі цього майна. Це положення зазначено у ч. 2 ст. 52 ЦК України. [1] Але за рішенням суду може бути звернено стягнення на все належне приватному підприємцеві майно, в тому числі і те, яке він не використовував для зайняття підприємницькою діяльністю. Зокрема, це може бути машина або квартира, яка використовується у господарській діяльності.

Отже, якщо громадянин-підприємець за своїми зобов'язаннями здійснюючи господарської діяльності відповідає всім своїм майном, то провадити свою підприємницьку діяльність громадянин-підприємець може без формування статутного, резервного та інших фондів. [29, с. 100]

Сьома ознака фізичної особи-підприємця передбачає необов'язковість наявності у суб'єкта підприємницької діяльності - фізичної особи відповідних рахунків, на відміну від підприємств, для яких така наявність є однією з основних ознак. Це зазначено у ч. 4 ст. 62 ГК України. [2]

Отже, фізична особа набуває статусу фізичної особи-підприємця з моменту внесення відомостей до ЄДРПОУ та позбавляється статусу підприємця з дати внесення до ЄДРПОУ запису про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності цією фізичною особою. [3]

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що юридичні та фізичні особи-підприємці не могли здійснювати свою діяльність без належної подачі та оформлення документів для реєстрації.

РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1 Державна реєстрація юридичної особи

Державна реєстрація юридичної особи є другим юридичним фактом на шляху отримання статусу юридичної особи.

Для створення юридичної особи необхідно розробити установчі документи. Дані документи повинні бути :

- у письмовій формі
- підписані всіма засновниками юридичної особи.

Але для того, щоб розкрити порядок державної реєстрації необхідно охарактеризувати поняття установчого документу. [11, с. 45]

Установчий документ – це затверджений учасниками статут або засновницький договір між учасниками, якщо інше не встановлено законом. Якщо засновником є одна особа, то товариство двє на підставі статусу, затвердженого цією особою.

А установа створюється на підставі установчого акта, який може бути індивідуальним або спільним.

Отже, підводячи підсумок, необхідно зазначити, що юридична особа вважається створеною з дня її державної реєстрації.

Порядок державної реєстрації юридичної особи передбачений ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Згідно ст. 14 даного Закону документи для державної реєстрації можуть подаватися у паперовій або електронній формі. Документи у паперовій формі подаються:

- особисто заявником
- поштовим відправленням.

У паперовій формі документи приймаються за описом. Примірник даного документу видається заявнику в день їх надходження з відміткою про

дату їх отримання та кодом доступу в той спосіб, згідно якого були подані документи.

Документи в електронній формі подаються заявником через портал електронних сервісів у порядку, визначеному Міністерством юстиції України в Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи.

Необхідно зазначити, які ж вимоги до оформлення документів для реєстрації.

Згідно ст.15 ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» документи, що подаються для державної реєстрації, повинні відповідати таким вимогам:

1) бути викладеними державною мовою а також іноземною мовою, але це за бажанням особи, яка поає заяву про державну реєстрацію. Але є виняток, відповідно до якого є можливим подання документів на іноземній мові окрім заяви про державну реєстрацію;

2) текст документів має бути написаний розбірливо (машинодруком або від руки друкованими літерами);

3) у документах не повинно бути дописок, підчищення, закреслених слів, орфографічних чи арифметичних помилок. Також забороняється заповнювати документи олівцем, а також містити пошкодження, які не дають змоги однозначно тлумачити їх зміст;

4) документи в електронній формі мають бути оформлені згідно з вимогами, визначеними законодавством;

5) заява про державну реєстрацію підписується заявником. Якщо заява подається поштовим відправленням, то справжність підпису заявника повинна бути нотаріально засвідчена;

6) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи повинно бути оформлено з дотриманням вимог, встановлених законом, та відповідати законодавству. [3]

Питання найменування юридичної особи було вже розкрито у першому розділі, але необхідно додати, що назва юридичної особи може складатися з власної назви юридичної особи, а також містити інформацію про мету діяльності, вид, спосіб утворення, залежність юридичної особи та інші відомості згідно з вимогами до найменування окремих організаційно-правових форм юридичних осіб. [12, с. 66]

Для державної реєстрації створення юридичної особи (у тому числі в результаті виділу, злиття, перетворення, поділу), крім створення державного органу, органу місцевого самоврядування, подаються такі документи:

1) заява про державну реєстрацію створення юридичної особи. У разі подачі заяви про державну реєстрацію юридичної особи, яка була утворена у результаті поділу необхідно зазначити відомості про відокремлені підрозділи в частині їх належності до юридичної особи - правонаступника;

2) за бажанням заявника може бути подана заява про обрання юридичною особою спрощеної системи оподаткування та/або реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість, та/або заява про включення до Реєстру неприбуткових установ та організацій за формами, затвердженими відповідно до законодавства;

2⁻¹) примірник оригіналу (нотаріально засвідчену копію) рішення засновників, а у випадках, передбачених законом, рішення відповідного державного органу, про створення юридичної особи;

3) установчий документ юридичної особи - у разі створення юридичної особи на підставі власного установчого документа;

4) документ про сплату адміністративного збору - у випадках, передбачених Законом;

5) якщо створюється юридична особа, засновниками якої є іноземна юридична особа, то необхідно додати документ, що підтверджує реєстрацію іноземної особи у країні її місцезнаходження (витяг із торговельного, банківського, судового реєстру тощо);

6) якщо юридична особа створюється в результаті перетворення або злиття, то при державній реєстрації необхідно надати примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) передавального акта;

7) у разі створення юридичної особи в результаті поділу або виділу додається примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) розподільчого балансу;

8) у разі створення юридичної особи в результаті виділу додаються документи для державної реєстрації змін про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі;

9) у разі створення юридичної особи в результаті злиття та поділу надаються документи для державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті злиття та поділу.

Необхідно зазначити, що державна реєстрація при реорганізації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб після добровільного об'єднання територіальних громад здійснюється з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про добровільне об'єднання територіальних громад". [13, с. 44]

Якщо необхідно змінити відомості щодо юридичної особи, а також змін до установчих документів, подаються такі документи:

1) заява про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі;

2) примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про зміни, що вносяться до Єдиного державного реєстру;

3) документ, що підтверджує реєстрацію іноземної особи в країні її місцезнаходження (витяг із торговельного, банківського, судового реєстру тощо), - у разі змін, пов'язаних із входженням до складу засновників юридичної особи іноземної юридичної особи;

4) документ про сплату адміністративного збору - у випадках, передбачених Законом;

5) - у разі внесення змін, що містяться в установчому документі необхідно надати установчий документ юридичної особи в новій редакції;

б) примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) передавального акта або розподільчого балансу - у разі внесення змін, пов'язаних із внесенням даних про юридичну особу, правонаступником якої є зареєстрована юридична особа;

7) у разі внесення змін, пов'язаних із зміною складу засновників (учасників) юридичної особи надається (або):

- примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про вихід із складу засновників (учасників)

- заява фізичної особи про вихід із складу засновників (учасників), справжність підпису на якій нотаріально засвідчена,

- договору, іншого документа про перехід чи передачу частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи,

- рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про примусове виключення із складу засновників (учасників) юридичної особи

- ксерокопія свідоцтва про смерть фізичної особи, судове рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою;

8) за бажанням заявника у разі внесення до установчих документів змін, які впливають на систему його оподаткування надається (або):

- заява про обрання юридичною особою спрощеної системи оподаткування

- реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість, та/або заява про включення до Реєстру неприбуткових установ та організацій за формами, затвердженими відповідно до законодавства.

Отже, підводячи підсумок, вважаю за потрібне зазначити, що для більш повного розкриття порядку державної реєстрації необхідно не тільки

охарактеризувати державну реєстрацію юридичної особи, а також визначити державну реєстрацію фізичної особи-підприємця.

2.2 Державна реєстрація фізичної особи, яка має намір стати підприємцем

Державна реєстрація фізичної особи, яка має намір стати підприємцем є другим юридичним фактом на шляху отримання статусу фізичної особи-підприємця. [14, с. 90]

Регулюється ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань». Статтею 18 даного Закону зазначений перелік документів, які необхідні фізичній особі для того, щоб стати підприємцем.

Для державної реєстрації фізичної особи підприємцем подаються такі документи:

- 1) заява про державну реєстрацію фізичної особи підприємцем;
- 2) за бажанням заявника може бути подана
  - заява про обрання фізичною особою спрощеної системи оподаткування
  - реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість за формою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної податкової і митної політики;
- 3) для фізичної особи, яка досягла шістнадцяти років і має бажання займатися підприємницькою діяльністю, але не має повної цивільної дієздатності необхідно надати письмову згоду батьків (усиновлювачів) або піклувальника чи органу опіки та піклування, яка повинна бути нотаріально засвідчена. [3]

Для державної реєстрації змін до відомостей про фізичну особу - підприємця, що містяться в Єдиному державному реєстрі, подаються наступні документи:

- 1) заява про державну реєстрацію змін до відомостей про фізичну особу - підприємця, що містяться в Єдиному державному реєстрі;
- 2) документ про сплату адміністративного збору - у випадках, передбачених цим Законом;

3) у разі внесення змін, пов'язаних із зміною реєстраційного номера облікової картки платника податків надається копія довідки про зміну реєстраційного номера облікової картки;

4) у разі внесення змін, пов'язаних із зміною серії та номера паспорта для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта надається копія першої сторінки паспорта та сторінки з відміткою про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта. [30, с. 40]

Для державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця подається один з таких документів:

1) у разі державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця за її рішенням потрібно надати заяву про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця;

2) у разі державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця у зв'язку з її смертю, визнанням її безвісно відсутньою або оголошенням померлою надається ксерокопія свідоцтва про смерть фізичної особи, судове рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою. [3]

Заявник пред'являє свій паспорт громадянина України або тимчасове посвідчення громадянина України, або паспортний документ іноземця, або посвідчення особи без громадянства, або посвідку на постійне чи тимчасове проживання у випадку подачі документів особисто. [15, с. 70]

Свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи - підприємця повинно бути оформлено державним реєстратором і видано (надіслано рекомендованим листом) заявнику не пізніше наступного робочого дня з дати державної реєстрації фізичної особи – підприємця. [17, с. 44]

Державний реєстратор не пізніше наступного робочого дня з дати державної реєстрації фізичної особи - підприємця зобов'язаний передати відповідним органам статистики, державної податкової служби, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування повідомлення про проведення державної реєстрації фізичної особи - підприємця із зазначенням номера та дати внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру та відомості з реєстраційної картки на проведення державної реєстрації фізичної особи - підприємця для взяття фізичної особи - підприємця на облік. [19]

Отже, строк для розгляду документів, поданих для державної реєстрації та проведення інших реєстраційних дій, здійснюється щодо юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців - протягом 24 годин після надходження документів, поданих для державної реєстрації та проведення інших реєстраційних дій, крім вихідних та святкових днів. [18, с. 12] Потім формується реєстраційна справа в паперовій та електронній формі після внесення до Єдиного державного реєстру запису про державну реєстрацію створення юридичної особи, державну реєстрацію фізичної особи - підприємця і державну реєстрацію включення відомостей про юридичну особу та фізичну особу - підприємця.

Реєстраційна справа зберігається протягом п'яти років з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про державну реєстрацію припинення юридичної особи, припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця.

Після закінчення цього строку реєстраційні справи в паперовій формі, не внесені за результатами експертизи їх цінності до Національного архівного фонду, знищуються в установленому законодавством порядку. [20]

Для більш повного розкриття теми про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців необхідно зазначити заходи вдосконалення для реєстрації, оскільки дані заходи зможуть пришвидшити порядок державної реєстрації.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Пріоритетними напрямками вдосконалення державного регулювання господарської діяльності мають стати:

- усунення необґрунтованих підстав для здійснення заходів державного нагляду (контролю) органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

- спрощення дозвільної системи та мінімізація видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню;

- залучення неприбуткових об'єднань підприємців до формування основних засад державної регуляторної політики;

- удосконалення системи оподаткування, зокрема, шляхом скорочення кількості видів податків, зборів, спрощення адміністрування податків, зборів, реформування законодавства з питань оподаткування податком на додану вартість;

- усунення технічних бар'єрів під час здійснення окремих видів господарської діяльності;

- підвищення статусу уповноваженого органу у сфері державної регуляторної політики та підприємництва;

- збільшення фінансово-кредитної підтримки для стимулювання розвитку підприємництва;

- недопущення неправомірного втручання державних органів та органів місцевого самоврядування у діяльність суб'єктів господарювання. [21, с. 34]

Щодо ліцензування, необхідно зазначити, що перелік видів господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню регулюється ЗУ «Про ліцензування видів господарської діяльності». Перелік даний видів чималий, а у порядку ліцензування наявні прогалини. Прикладом може стати вид господарської діяльності – банківська діяльність. Так, у даному законі зазначається, що банківська діяльність регулюється відповідно до ЗУ «Про банки та

банківську діяльність», але у переліку органів, які здійснюють ліцензування не надається органу, який проводить ліцензування банківської діяльності. Зокрема, орган, що здійснює ліцензування банківської діяльності – це Національний банк України. Отже, вважаю за потрібне зазначити, що необхідно внести зміни до переліку органів, що здійснюють ліцензування та додати до нього орган, який здійснює ліцензування банківської діяльності.

У процесі вдосконалення державного регулювання господарської діяльності має бути забезпечено: - залучення неприбуткових об'єднань підприємців до формування основних засад державної регуляторної політики. - безумовне додержання норм законодавства щодо здійснення державного нагляду (контролю) за господарською діяльністю. [22, с. 55]

Також необхідно забезпечити скорочення кількості перевірок суб'єктів господарювання. Перевірки повинні проходити згідно графіку та бути прозорими процедурами. Повною мірою повинно бути визначено права та обов'язки як контролюючих органів, так і підприємців. [23, с. 41] Треба забезпечити практичну реалізацію декларативного принципу та запровадження принципу «мовчазної згоди», за яким суб'єкт господарювання за певних умов набуває право на провадження окремих дій щодо здійснення господарської діяльності без одержання відповідного документа дозвільного характеру. Необхідно унеможливити необґрунтоване розширення переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, або встановлення спеціальних процедур ліцензування окремих видів діяльності. [24, с. 39] Потреба в запровадженні ліцензування виду господарської діяльності повинна об'єктивно впливати з особливих умов здійснення того чи іншого виду господарської діяльності, пов'язаних з потенційною небезпекою для споживачів, суспільства. - удосконалення системи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обмежень і зменшення адміністративного контролю у цій сфері. - усунення технічних бар'єрів для провадження господарської діяльності. Прискорення переходу від обов'язкової сертифікації продукції до застосування процедури оцінки

відповідності, розроблення та впровадження технічних регламентів на основі європейських директив, прискорення гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими. Необхідним є створення системи ринкового нагляду, яка має відповідати європейським підходам до контролю безпеки продукції, забезпечувати дотримання балансу у відносинах між суб'єктами господарювання та контролюючими органами, ефективно захищати права споживачів на якість і безпечність продукції [18, с. 13] - удосконалення системи оподаткування. Реформування системи оподаткування має забезпечити створення сприятливого підприємницького середовища та лібералізацію фіскальних відносин. - усунення необґрунтованих перешкод у реалізації підприємницької ініціативи. - посилення фінансової та кредитної підтримки розвитку господарської діяльності.

Отже, недоліків у порядку державної реєстрації чимало і тому необхідно розробити дієвий механізм задля провадження справедливого та прозорого підприємництва в Україні.

ВИСНОВКИ

Отже, державна реєстрація – це офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу – підприємця.

Основним законом, який регулює процедуру державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців є ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», але порядок державної реєстрації потребує удосконалення.

До основних проблем відносять неузгодженість нормативно-правових актів, зокрема, це стосується Цивільного кодексу України і Закона України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань». Ці суперечності зокрема виникають при визначенні місцезнаходження юридичної особи, складу установчих документів, видів юридичних осіб.

Отже, суб'єкти господарювання підлягають державній реєстрації. Це - обов'язкова передумова початку здійснення господарської діяльності. Відсутність державної реєстрації викликає притягнення відповідних посадових осіб до адміністративної (ст. 164 Кодексу про адміністративні правопорушення) та, в певних випадках, до кримінальної (ст. 201 Кримінального кодексу) відповідальності. Тому державна реєстрація підприємства, яке створюється, є обов'язковою.

Вирішення цих та багатьох інших проблем дозволить вдосконалити проце дуру державної реєстрації в Україні і тим самим створити належні правові умови для розвитку підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- 1) Цивільний кодекс України// Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2003. - № 40-44. - Ст. 356. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
- 2) Господарський кодекс України // ВВР. - 2003. - № 18-22. - Ст. 144. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
- 3) Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» // Відомості ВВР.- 2003.- № 31-32.- ст.263 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15/page>.
- 4) Вінник О. М. Господарське право: Навч. посібник. - 2-е вид., змін, та допов. - К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність". - 2008. - 766 с.
- 5) Віхров О. ії. Господарське право. Спеціальна частина: Навч. посібник. - К.: Видавничий Дім "Слово". - 2004. - 344 с.
- 6) Джуринський В. О. Правове становище господарських об'єднань в Україні: монографія / В. О. Джуринський. - К.: Юрінком Інтер. - 2010. - 224 с.
- 7) Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: 2-е вид., перероб. і допов. / За заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини; Кол. авт.: О. А. Беляневич, О. М. Вінник, В. С. Щербина та ін. - К.: Юрінком Інтер. - 2008. - 720 с.
- 8) Хозяйственное право: Учебник / В. К. Мамутов, Г. Л. Знаменский, К. С. Ха-хулина и др.; Под ред. В. К. Мамутова. - К.: Юринком Интер. - 2002. - 912 с.
- 9) Господарське право України: навч. посібник / за ред. Н.О. Саніахметової. - Х.: Одісей. - 2005. - 608 с.
- 10) Господарське право: навч. посібник / Л.А. Жук, І.Л. Жук, О.М. Неживець - К.: Кондор .- 2003. - 400 с.

- 11) Господарське законодавство: Навч. посіб. - К.: КНЕУ. - 2004. - 275 с.
- 12) Хозяйственное право Украины: учебник / под ред. А.С. Васильева, О.П. Подцерковного. - Х.: Одиссей. - 2005. - 464 с.
- 13) Щербина В.С. Господарське право: підручник / В.С. Щербина. - К.: Юрінком Інтер. - 2006. - 656 с.
- 14) Хозяйственное право: учебник / В.К. Мамутов, Г.Л. Знаменский, К.С. Хахулина и др.; под ред. В.К. Мамутова. - К.: Юринком Интер. - 2002. - 912 с.
- 15) Жук Л.А. Господарське право. - К., Атіка. - 2003. - 456с.
- 16) Несинова С.В., Воронко В.С., Чебикіна Т.С. Господарське право України : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури. - 2012 - 564с.
- 17) Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. Господарське право України. 1 частина, Харків. - 2014. - 340 с.
- 18) Харчук Т.В. Шляхи виходу підприємств на зовнішні ринки / Т.В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №8 (98). – С. 12 – 16
- 19) Державна реєстрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ddr.minjust.gov.ua/uk/9572ee293d443ecabe00e6ea2e8d9824/derzhavna_reestraciya_yurydychnoyi_osoby/.
- 20) Реєстрація, облік, звітність та справляння податків новоствореними ФОП. Право на податкову знижку: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ck.sfs.gov.ua/data/material/000/234/311603/Tezi_ZHitnich_250917.pdf.
- 21) Балюк І. А. Господарське процесуальне право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / І. А. Балюк. - К.: КНЕУ. - 2002. – 300 с.
- 22) Господарське право України: Навчальний посібник. Кравчук С.Й. - К.: Кондор. - 2007.-264 с.
- 23) Балюк І. А. Господарське процесуальне право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / І. А. Балюк. - К.: КНЕУ. - 2002. - 248 с.
- 24) Варналій З. С. Основи підприємництва: Навч. посіб. / З. С. Варналій. -К.: Знання-Прес. - 2002. - 239 с.

- 25) Господарське право: Навч. посіб. / В. С. Щербина. - 3-є вид., перероб. і доп.. - К: Юрінком Інтер. - 2002. - 392 с.
- 26) Господарське право: Підручник. Щербина В. С - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: Юрінком Інтер. - 2005. - 592 с.
- 27) Господарське право України. Загальна частина: Смолин Г.В. Навчальний посібник. – Львів. – 2008. - 467 с.
- 28) Господарське законодавство України: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Я.М. Сащак - Івано - Франківськ: ІМЕ "Галицька академія". - 2005. - 196 с.
- 29) Господарське право: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Мельник О. О. - К.: КНЕУ. - 2005. - 208 с.
- 30) Господарське законодавство: Мандриковський М. М. – К.: ВД «Професіонал». - 2007. - 240 с.